

**Методичні рекомендації
вчителям початкових класів Харківської області
щодо організації роботи з дітьми в умовах воєнного стану**

З огляду на існуючу загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії російської федерації та оголошення в Україні воєнного стану згідно з Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженням Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», міграцією населення України до більш безпечних регіонів, відповідно до листа МОН України від 29.03.2022 № 1/3725-22 КВНЗ «Харківська академія неперервної роботи» підготувала Методичні рекомендації вчителям початкової школи Харківської області щодо організації роботи з дітьми в умовах воєнного стану.

Нагадуємо, що навчання учнів, що належать до групи тимчасово переміщених осіб, організовують за заявою батьків у зручний для них спосіб: учень може навчатися за дистанційною формою навчання у закладі загальної середньої освіти, до якого він зарахований за основним місцем проживання; учень може навчатися за дистанційною формою навчання, приєднавшись до закладу загальної середньої освіти (класу), який функціонує в Україні, незалежно від місця перебування тимчасово переміщеної особи; учень може навчатися в реальному часі у закладі загальної середньої освіти, який функціонує в населеному пункті.

З метою неперервності освітнього процесу та реалізації Державного стандарту початкової освіти пропонуємо вчителю початкових класів у зручний спосіб визначити готовність учня до подальшого опанування освітньої програми. Для забезпечення тимчасово переміщених учнів підручниками (за умови, якщо паперових підручників не вистачає) рекомендуємо користуватися електронними версіями чинних підручників для учнів 1 – 4 класів, які можна завантажити за покликаннями:

підручники для 1 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/>;

підручники	для	2	класу	–
https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/				

підручники	для	3	класу	–
https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/				

підручники	для	4	класу	–
https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/				

Ураховуючи, що в умовах воєнного часу інтернет може працювати нестабільно, електронні версії підручників можна завантажити на носій інформації.

Дистанційне навчання учитель може здійснювати в синхронному й асинхронному режимах. Нагадуємо, що основними формами комунікації, в умовах воєнного стану, залишаються: електронна пошта, блог, соціальні мережі (Вайбер, Телеграм), освітні платформи (Google Workspace, Google Classroom, Нові Знання, HUMAN.UA) та комунікаційні онлайн сервіси та інструменти (Zoom, Skype, Team, базові сервіси Google: Gmail, Календар, Meet, Jamboard, Chat, Hangouts, YouTube та інші).

Організацію роботи вчителя початкових класів і учнів у дистанційній формі в умовах воєнного стану пропонуємо здійснювати за таким алгоритмом:

1. З'ясування можливостей батьків учнів виходити на зв'язок з учителем (безпечність їх місцезнаходження, наявність мобільного зв'язку та доступність до Інтернету).
2. Визначення можливих шляхів активної взаємодії через з'ясування номерів мобільних телефонів батьків учнів або їхніх електронних адрес.
3. Вибір інструментів та сервісів для здійснення комунікації.

Для учнів, які з певних обставин не зможуть долучитися до навчання під керівництвом педагогів, на сайті Міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad>), підготовлено всеукраїнський єдиний розклад у якому систематизовано навчальні матеріали для самостійного опрацювання.

Також, звертаємо вашу увагу на перелік ресурсів, які можуть бути використані вчителями початкових класів закладів загальної середньої освіти, батьками у роботі з учнями початкових класів в умовах воєнного часу (лист МОНУ від 29.03.2022

№ 1/3725-22):

1. Сайт Міністерства освіти і науки України.
2. Сайт «Освітній омбудсмен України».
3. Веб-ресурс «Нова українська школа».
4. Інноваційна платформа Mr. Leader для розвитку дитини.
5. Телеграм канали «Павлуша та Ява» та Аудіоказки.
6. Телеграм канал «ПлюсПлюс».
7. Онлайн платформи для організації дистанційного навчання учнів початкової школи.
8. Видавництва, які надають безкоштовний доступ до книг.

Сайт Міністерства освіти і науки України

На сайті МОНУ у розділі «Освіта» (дистанційна освіта) можна обрати [дистанційні платформи для навчання, саморозвитку та отримання допомоги й перевіреної інформації | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua/). Міністерством освіти і науки України подано перелік електронних матеріалів та дистанційних платформ для навчання:

1. Платформа Кампстер відкрила безкоштовний доступ до курсів на платформі Alterra school та екстернат-платформу ALTErra ONLINE EXTERNAT і дає доступ до матеріалів та тестів.
2. Erudito надає вчителям 3-4 класів початкової школи готовий контент та домашку без паперу. Також діти можуть використовувати Erudito окремо, як застосунок, в період, коли немає доступу до школи, але є інтернет. Google play. App store.
3. Онлайн-школа математики Матема, для учнів 1-11 класів.

Сайт «Освітній омбудсмен України»
(<https://eo.gov.ua/yak-pidtrymaty-ta-zaspokoity-dytynu-pid-chas-viyny/2022/02/28/>).

Командою Освітнього омбудсмену України розроблено рекомендації педагогам та батькам із питань спілкування дорослих із дітьми у воєнний час:

- «Як підтримати та заспокоїти дитину під час війни?»
- «Що робити дорослим, щоб заспокоїти і підтримати дитину?»

Веб-ресурс «Нова українська школа» <https://nus.org.ua/> де є пізнавальні онлайн-зустрічі, вправи для подолання паніки, поради психологів, ігри, матеріали для вчителя та батьків.

Інноваційна платформа Mr. Leader для розвитку дитини (<https://mrleader.com/ua>) інноваційна платформа Mr. Leader для розвитку дитини – інноваційна система освіти дітей раннього та дошкільного віку, яка у цей непростий час надає безкоштовно онлайн-доступ до своїх матеріалів. Платформа спрямована на формування у дітей лідерських якостей, розвитку таких навичок, як креативність, комунікабельність, критичне мислення. Для розвитку дітей пропонується освітня програма Mr. Leader зі зручним електронним щоденним плануванням, яку можна завантажити за посиланням <https://mr-leader.com/ua/programa-mrleader>. Під'єднання безкоштовне. Для цього потрібно перейти на телеграм-канал

(https://t.me/mrleader_brand/14) та зареєструватись за посиланням: <https://mr-leader.com/ua>

Телеграм-канали «Павлуша та Ява» та «Аудіоказки» – аудіоказки для дітей (<https://t.me/pavlushaiyava>)

Телеграм канал «Плюс Плюс» – національний український дитячий телеграм канал, який пропонує серію пізнавальних мультфільмів, переглянути можна перейшовши за покликанням:

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgzRIdOn6yvSu4coKy6Ofqt> – серія «Це – наше, і це – твоє»: цікаві факти, досягнення, відкриття та природні ресурси України на уроках у початкових класах;

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgShfHRwQSK8HBGvm-swmBmDV> – серія «Дивомандри»: цікаві факти про сьогодення нашої країни;

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSjzpp3MLuQSuM-9iEZuQ-3W>) – серія «Говоримо українською»: мовознавчі цікавинки;

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgzX5PuoA5QLxpCnadY-l26> – серія «ЕКО ПЛЮСПЛЮС»: для спостережливих і допитливих;

<https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSh0NBcdY78MAkP46kpJVRRX> – серія «Світ чекає на відкриття»;

https://youtube.com/playlist?list=PLmMdc5EtRgSgAttgtRF_hbsRiAoVF4Hub – серія «Корисні підказки»;

<https://youtu.be/a-niOoMXSHU> – серія «Добро завжди перемагає».

Онлайн сервіс «Чудо-юдо» <https://chudo-udo.com/ot-4-do-6-let> – безкоштовний сервіс для дітей молодшого шкільного віку, який надає у вільне користування безліч матеріалів для скачування, в тому числі й авторські розробки уроків за різними напрямками.

Вчи.ua (<https://vchy.com.ua/>) – міжнародна платформа, на якій дітям початкової школи пропонується вивчати математику в інтерактивній формі. Учні до 16.00 мають можливість у повному обсязі проходити заняття, після 16.00 і на вихідних діти можуть вирішувати 20 завдань.

Видавництва, які надають безкоштовний доступ до книг:

1. Дитячі книжки видавництва «Ранок».
2. Книгарня Yakaboo надала безоплатний доступ до книжок в мобільному додатку.

У час, коли ми захищаємо кордони держави, міста, стоїмо на охороні безпеки й життя, важливо тримати фронт інформаційний з урахуванням вікових особливостей тих, хто сприймає пропонований контент. Мультфільм «Добро завжди перемагає» допоможе дорослим знайти слова, щоб пояснити дітям події, що відбуваються сьогодні в країні, а також можна запропонувати онлайн-гру, яка блокує сайти ворога

<https://ain.ua/2022/02/28/grayesh-v-onlajn-gru-blokuyesh-sajty-voroga-prostyj-sposib-dopomogty-ukrayini-prosto-zaraz/?fbclid=IwAR2wIIPX9eksoNnCUVAHY8awrHCepDDO7kdpRAkf4iQGTzF0evRyJxMLUcM>

Поради щодо проведення дистанційних уроків в умовах воєнного часу

1. Мінімум пояснень, максимум основної інформації щодо нового матеріалу.
2. Чіткі інструкції щодо використання вебресурсів, послідовності виконання завдань, особливостей перевірки цих завдань, тощо.
3. Використовувати відеопояснення матеріалу.
4. Поєднувати цифрові завдання, роботу з підручником та робочим зошитом.
5. Організовувати онлайн-зустрічі для тих учнів, кому потрібна консультація (відповідно до ситуації).
6. Залежно від типу пізнавальної активності учнів готувати різні за характером завдання: репродуктивні, пізнавально-пошукові, творчі, пізнавально-практичні.

Поради щодо подання завдань

1. Використовувати 2 – 3 вебсервіси.
2. В умовах воєнного часу не перевантажувати завданнями, достатньо запропонувати виконати 1 – 2 завдання.
3. Залучати учнів до творчої діяльності. Процес навчання відбувається тоді, коли учні щось роблять з даним матеріалом. Тому завдання «прочитай параграф або прочитай цей текст» є досить загальним. Учні мають виконати певну дію: переказати, дати відповіді на запитання, скласти запитання, за матеріалами скласти таблицю, намалювати схему понять, укласти стрічку подій, які розглядались.

4. Онлайн-тести можна створювати в Google-формах, а також на спеціалізованих платформах, перейшовши за покликанням: <https://naurok.ua/>, <https://quizlet.com/latest>, <https://www.classtime.com/uk/>, <https://quizizz.com/>, за вибором вчителя, враховуючи можливості учнів. Завдання, підготовлені вчителем за допомогою електронних засобів, можуть містити інструмент для самооцінювання учнів в ігровій формі, що сприятиме підвищенню мотивації учнів до їх виконання.

5. При виконанні письмових робіт, у тому числі диктантів, використовувати відеоінструменти Skype, Zoom тощо.

6. При виконанні завдань можна запропонувати учням зняти відео або записати аудіо усних відповідей та надіслати файли вчителю будь-яким зручним способом.

7. Наявність зворотного зв'язку від учнів щодо ознайомлення із запропонованими завданнями та чи можуть вони технічно виконати і надіслати їх у визначений термін (залежно від ситуації).

8. За відсутністю технічних засобів навчання або доступу до мережі Інтернет тестові та письмові роботи учні виконують у зошитах, фотографують і надсилають вчителю файли з виконаними завданнями електронною поштою, використовуючи соціальні мережі або інші засоби поштового зв'язку.

Поради щодо оцінювання

1. Оцінювати можна в синхронному або асинхронному режимі.

Синхронний режим – це більш об'єктивне оцінювання, але воно вимагає відповідного технічного забезпечення у вчителя та всіх учнів.

Асинхронний режим більш гнучкий, учні можуть виконувати завдання у зручний час, але він менш об'єктивний.

2. Результати оцінювання можна фіксувати в електронному щоденнику (3 – 4 класи), якщо такий є, або надсилати дитині індивідуально, використовуючи смс повідомлення, електронну пошту, месенджери тощо (наказ МОНУ від 13.07.2021 № 813).

Якщо під час онлайн-зустрічей вмикається сигнал «Увага всім! Повітряна тривога». У таких випадках під час онлайн уроку необхідно спокійно повідомити учням, що оголошено сигнал «Увага всім! Повітряна тривога», зацентувати увагу учнів фразою «Ви йдете в безпечне місце, яке встановлено вашою родиною», пропонуєте учням натиснути кнопку «вийти з конференції» та кнопку «вимкнення комп'ютера»; дочекатись, щоб усі учні вийшли з онлайн конференції. Нагадуємо, що учні мають можливість дистанційно навчатись у приватних закладах освіти, які в

період воєнного часу надають безкоштовно доступ до навчальних матеріалів на своїх платформах. Інформацію про організацію навчання у таких закладах розміщено на їх сайтах (до прикладу: <https://www.atschool.com.ua/>; <https://optima.school/> тощо).

Використані нормативні документи:

1. Закон України Про затвердження Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» – VRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>
2. Закон України «Про освіту». – VRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». – VRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» – VRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
5. Державний стандарт початкової освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 року)» – VRL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
6. Наказ МОН України від 13 липня 2021 року № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1 – 4 класів закладів загальної середньої освіти» – VRL: <https://imzo.gov.ua/2021/07/15/nakaz-mon-vid-13-07-2021-813-pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsiy-shchodo-otsiniuvannia-rezul-tativ-navchannia-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>
7. Лист МОН України від 29 березня 2022 року № 1/3725-22 «Про організацію освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного часу»

— VRL:

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-v-pochatkovij-shkoli-v-umovah-voyennogo-chasu>